Nr. 29. Poniedziałek 6. Lutego 1854. Rok Gazecie 44.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.
Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 6. lutego. Dnia 6. lutego 1854 wyszedł i rozesłany został z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie, Oddział I., część LIX. z roku 1853 dziennika rządowego dla kraju koronnego Galicyi.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 235. Patent Cesarski z dnia 23. października 1853 tyczący się przeprowadzenia uwolnienia gruntowego w księztwie Bukowińskiem.

Nr. 236. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 12. listopada 1853 o organach mających być ustanowionemi dla przeprowadzenia uwolnienia gruntowego w księztwie Bukowińskiem i o postępowaniu przez organa te zachować się mającem.

Wiedeń, 30. stycznia. Dnia 31. stycznia 1854, wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany IV. zeszyt dziennika ustaw państwa z r. 1854.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 17. Traktat pocztowy z dnia 26. kwietnia 1852 między Cesarstwem austryackiem i federacyą szwajcarską, ratyfikowany ze strony Austryi dnia 1. sierpnia 1853, a ze strony federacyi w październiku 1853.

Nr. 18. Ogłoszenie ministeryum handlu i rękodzieł z dnia 21. stycznia 1854, o wykonaniu artykułu 18. traktatu handlowego i celnego z dnia 19. lutego 1853.

Nr. 19. Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 28go stycznia 1854, względem uwzględnienia wysłużonych wojskowych przy obsadzaniu innych prócz zastrzeżonych im wyłącznie posad cywilnych.

Nr. 20. Rozporządzenie ministeryum spraw wewnętrznych z dnia 28. stycznia 1854, którem ogłoszono przystąpienie król. bawarskiego rządu do zawartej między kilką rządami związku niemieckiego umowy, względem pielęgnowania chorych i pogrzebania zmarłych wzajemnych poddanych.

Sprawy krajowe.

Lwów, 5. lutego. Drugie posiedzenie ogólnego zgromadzenia członków gal. Towarzystwa gosp. wczoraj, odbyło się dla słabości Księcia-Prezesa JO. Leona Sapiehy pod prezydencyą JW. hr. Kazimierza Krasickiego. Na posiedzenie przybyło wielu członków, którzy dla przeszkód na poprzedzającem być nie mogli, i czynność była więcej ożywiona, bo oprócz spraw z kolei przypadających, rozbierano pytania nawiasem przytoczone i wnoszono rozmaite wnioski pod sąd publiczny.

Przed rozpoczęciem rozpraw p. sekretarz Tow. odczytał protokół komisyi wyborowej i wymienił 17 członków nowo przyjętych do grona czynnych, a 5 do korespondujących, poczem zdawał raport komisyi wyznaczonej do osądzenia owoców danych na wystawę. — Szczególniejszą pochwałę uzyskały jabłka „Reinety“ p. Jana Lityńskiego ze Zniesienia, wystawa też jego z 50 gatunków jabłek dowiodła nietylko, że klimat nasz sadownictwu bardzo służy, ale oraz jak czynnym i biegłym jest sam p. producent w tym zawodzie gospodarstwa krajowego. Wielką zjednały zaletę jabłka „Tyrolskie“ p. Mayera znanego pomologa we Lwowie, a „gruszki“ pani Pfau, także we Lwowie, osobliwie dla sposobu, jakim aż dotąd tak pięknie są przechowywane, żeby się nauczyć godziło gospodarzom, którzy starają się przechowywać owoce.

Z kolei przypadający wybór nowych trzech członków do komitetu, luboć całe zgromadzenie jednomyślnie powstało wnosząc prośbę, by ci sami raczyli i nadal przyjąć urzędowanie, jednak na przedstawienie p. prezydującego, iż wybór przez aklamacyę nie zgadza się z ustawami, wzięto więc pod balot, a wyrok usprawiedliwił życzenie powszechne, i dawniejsi członkowie komitetu: JW. hr. Kazimierz Krasicki, W. Kraiński Maurycy i W. Laskowski Felicyan przyjęli na dalsze trzy lata posługę obywatelską. Zastępcami członków komitetu mianowani z wyboru zostali: W. Krzeczunowicz Kornel, W. Jędrzejewicz Dawid i W. Darowski Mieczysław.

Nim przystąpiono do rozbioru pytań, W. Kraiński mówił w przedmiocie Towarzystwa zawiązanego u nas na akcye ku fabrycznemu przyrządzaniu lnu i konopi, które stosownie do statutów rozpocząć ma działanie swoje wtedy, gdy wkładki dojdą sumy 30 tysięcy złr. Członkowie zgromadzenia uznając pożytek, korzyści i pomyślność kraju w podobnem stowarzyszeniu, na wezwanie pana Kraińskiego nie tylko uzupełnili zamierzoną sumę 30.000 złr., ale jeszcze okazało się 100 złr. przewyżki; zaczem też komitet tego stowarzyszenia rozpocznie wkrótce swoje działanie, powoła akcyonaryuszów na ogólne zgromadzenie dla rozpoczęcia dalszych czynności i ustanowienia dyrekcyi.

Nie mniejszą gorliwość o wzrost przemysłu i gospodarstwa krajowego okazało zgromadzenie uchwalając sekcyę jedwabnictwa na wniosek p. Kuhna aptekarza w Przeworsku, który od r. 1839 zajmując się pielęgnowaniem jedwabnika dowiódł, do czego praca i zamiłowanie doprowadzić mogą, gdy okazał na tem posiedzeniu wyroby przędzy, nici i waty jedwabnej produkcyi własnej.

Z pytań na to posiedzenie przeznaczonych wzięto dwa pierwsze pod rozbiór; pierwsze: „Jakie środki do wytępienia ponawiającej się w zbożu śnieci, *(Brandkorn)*“ rozbierali i składali doświadczenia swoje WW. Laskowski, Obniski, Rojowski, Jabłonowski, Abancourt, Borowski, hr. Rusocki, a z czego główniejsze środki zaradźcze okazują się: wapnić nasienie, nasienie odmieniać, przytem należycie i stosownie uprawiać grunta. Drugiego pytania „O głębokości orki“ główną prowadził dyskusyę hr. Kazimierz Krasicki, okazując jakie stopnie w orce zachowywać należy, chcąc urodzajność ziemi podnieść i utrzymać, co też i W. Józef Jabłonowski swoim 33letniem doświadczeniem zatwierdził, przechodząc w pewnych miejscach od $^1/_2$ cala, później do $1^1/_2$, a teraz do 8 cali głębokości w orce.

Przed rozbiorem tych pytań odczytał p. Abancourt rozprawę o pszczelnictwie, zwracając uwagę gospodarzy na nowe dostrzeżenie które może nadać inny obrót przeprowadzeniu tego gospodarstwa ztąd, że rozpłodek niosą nie królowa ale szerszenie, królowa królem, szerszenie matkami.

Wkońcu odczytano raport W. Żebrowskiego o soleniu solą kuchenną siana w styrtach przy składaniu, a z czego pokazało się, że siana z łąk kwaśnych solone daleko lepszą paszę dają, zaś siana słodkie i koniczyna mogą się obejść.

Dalszy tok rozpraw dla późnej godziny odłożono na następujące posiedzenie w poniedziałek.

(Litogr. „koresp. austr.“ o mowie od tronu królowej Anglii.)

Ustęp z angielskiej mowy od tronu, tyczący się sprawy oryentalnej znany jest dotychczas wprawdzie tylko w treściwym wyciągu; mimo-to okazuje się z niego już teraz, że królewsko-angielski gabinet niezaprzestanie w swoich „usiłowaniach ku utrzymaniu i przywróceniu pokoju w Oryencie.“ To oświadczenie się za spokojnemi, pośredniczącemi układami jest na wszelki sposób zaspokajającą rękojmią, że jakkolwiek Anglia spowodowaną się widzi pomnożyć swe siły zbrojne na morzu i na lądzie, jednak czyni to tylko ze względu na możliwe wypadki nie zaś juz w obliczu nieodzownie grożącej pewności wojny. Uzbrojenia Anglii są przeto tylko środkiem ostrożności, a z teraźniejszego zachowania się gabinetu angielskiego wynika przynajmniej ta korzyść, że rozstrzygnienie toczącej się kwestyi zawsze jeszcze nie zawisło od gwałtownych wypadków. Niemasz przeto jeszcze żadnego powodu wątpić o spokojnem załatwieniu toczącego się sporu.

Życzyć tylko wypada, ażeby zebrany teraz parlament w tej ważnej chwili zachował charakter owej dziedzicznej mądrości politycznej, o której świadczą dzieje tej instytucyi. Jeżeli parlament teraźniejszy niezniagli rządu do przekroczenia zachowanych potąd granic umiarkowania i przeważnie pojednawczych dążności, wtedy wyświadczy dobrze zrozumianym interesom Anglii lepszą przysługę, aniżeli kompromitując porywczością zagrożony pokój świata.

(Lit. kor. austr.)

Portugalia.

(Rozkaz do admirała angielskiego.)

Lizbona, 19. stycznia. Przedwczoraj przybył angielski wojenny paropływ „Banschee" z depeszami dla angielskiego admirała i natychmiast wyszedł do angielskiej eskadry rozkaz wypłynąć na morze. Przeznaczenie eskadry admirała Corry jeszcze niejest wiadome; paropływ „Banschee" miał wypłynąć na Śródziemne morze. *(Wien. Ztg.)*

Hiszpania.

(Rozkaz przeciw jenerałowi O'Donnel. — Ułaskawienia.)

Madryt, 23. stycznia. Rząd nakazał okólnikiem do wszystkich jeneralnych kapitanów ażeby niezwłocznie aresztowano jenerała O'Donnel, gdy się zgłosi w przeciągu ośmiu dni. Po upływie tego terminu przedsięwezmie się przeciw niemu dalsze kroki (t. j. wytoczy się zapewne proces o dezercyę). Jenerał O'Donnel podpada karze za nieposłuszeństwo dla rozkazu królewskiego, pod bezzasadnemi pozorami podanemi przez jego familię. (Między innemi rozgłosiła, że jenerał jest na polowaniu i nie wie nic o rozkazie.) Według wszelkiego prawdopodobieństa znajduje się jenerał O'Donnel w bezpiecznem ukryciu. Jenerał Jose de la Concha prezentował się w Saragossie u władzy wojskowej i odjechał do Barcelony, gdzie miał wsiąść na okręt. Pogłoska więc jakoby jadąc do Saragossy umknął, jest bezzasadna.

— Gazeta urzędowa zawierająca rozporządzenie przeciw jenerałowi O'Donnel, ogłasza także częściowe ułaskawienie uwięzionych zbrodniarzy z powodu naradzenia się księżniczki, ale z tego ułaskawienia wyłączeni są wszyscy skazani za przestępstwa polityczne. *(Zeit.)*

Anglia.

(Mowa Jej Mości królowej przy zagajeniu parlamentu.)

Londyn, 31. stycznia, trzecia godzina po południu. Królowa wyjeżdża w tej chwili z pałacu Westminster gdzie z zwykłą ceremonią zagaiła sesyę parlamentu. Jej królewska Mość zająwszy miejsce na tronie i ubrana w insygnia królewskie, miała następującą mowę:

Mylordowie i Mości Panowie!

Zawsze jestem szczęśliwa widząc Was zebranych w parlamencie a w obecnej chwili uciekam się z szczególnem zaspokojeniem do waszej pomocy i waszego zdania.

Nadzieja, którą wyraziłam przy zamknięciu ostatniej sesyi, że wkrótce zawarta będzie ugoda i położy koniec nieporozumieniom istniejącym między Rosyą a Portą Ottomańską, nie urzeczywistniła się i ubolewam nad tem, że z niej wynikł stan wojny.

Nieprzestawałam działać w ścisłem porozumieniu z Cesarzem Francuzów i usiłowania moje połączone z usiłowaniami moich sprzymierzeńców dla utrzymania i przywrócenia pokoju między stronami w sporze będącemi, jakkolwiek dotychczas były bezskuteczne, nieustawały ani na chwilę.

Nieomieszkam wytrwać w tem postępowaniu; ale ponieważ dalszy tok wojny mógłby głęboko naruszyć interesa tego kraju i Europy, uważam za rzecz potrzebną pomnożyć jeszcze moje siły morskie i wojskowe, azeby poprzeć moje przedstawienia i przyczynić się skuteczniej do przywrócenia pokoju.

Rozkazałam ażeby Wam niezwłocznie przedłożono dokumenta, które Wam wyjaśnią negocyacye, jakie miały miejsce w tej sprawie.

Mości Panowie izby niższej!

Budżety na rok bieżący będą Wam przedłożone i mam nadzieję, że je znajdziecie odpowiednemi potrzebom służby publicznej. Śród teraźniejszych stosunków wypracowane zostały z przynależnem uwzględnieniem oszczędności.

W ciągu upłynionego roku nieobdarzyły nas wyroki Opatrzności obfitym zbiorem. Ceny żywności poszły w górę a niedostatek ubogich powiększył się; ale ich cierpliwość była wzorowa a troskliwość jaką okazało prawodawstwo redukując cenę przedmiotów potrzebnych do utrzymania życia, przyczyniła się wielce do zaspokojenia umysłów.

Przyjemnie mi oznajmić Wam, że handel tego kraju zawsze jest pomyślny, że handel zagraniczny tak pod względem wywozu jak i przywozu znacznie się powiększył i że dochody roku zeszłego były więcej niż dostateczne na pokrycie potrzeb służby publicznej.

Mylordowie i Mości Panowie!

Polecam waszej uwadze bil, który kazałam przygotować i którego przeznaczeniem jest otworzyć handel wybrzeżny zjednoczonego królestwa wszystkim przyjaźnym narodom i oczekuję z przyjemnością w interesie mego ludu zniesienia ostatniej restrykcyi, która ciężyła na wolnym obrocie okrętów zagranicznych.

Najnowsze środki reform sądowych odniosły bardzo dobroczynny skutek, a pomyślność jaką zostały uwieńczone, może nas zachęcić do postępowania dalej na tej drodze.

Poprawki bilów będą Wam przedłożone, ażeby przenieść z trybunałów kościelnych do sądów cywilnych sprawy tyczące się testamentów i małżeństw i nadać skuteczniejszą działalność wyższym sądom ustawy powszechnej.

Ustawy względem wspierania ubogich otrzymały w ostatnich czasach bardzo zbawienne modyfikacye. Jednak zwracam waszą szczególną uwagę na tę gałęź prawodawstwa.

Przedłożone Wam będą propozycye dla zmodyfikowania ustawy względem reprezentacyi gmin w parlamencie. Świeże doświadczenie udowodniło, że potrzeba użyć skuteczniejszych środków ostrożności przeciw nadużyciom i przekupstwu w wyborach.

Również będzie Waszą rzeczą rozpoznać czyliby nie wypadało nadać większą skuteczność zasadzie zapisanej w akcie ostatniego rządu, mocą którego zaprowadzone zostały reformy w reprezentacyi ludu w parlamencie.

Polecając te przedmioty waszej uwadze, pragnę ażeby ustały wszelkie słuszne powody skarg, ażeby wzrastała powszechna ufność w prawodawstwo i ażeby się jeszcze więcej ustaliły rozmaite instytucye państwa.

Poruczam waszej mądrości rozpoznanie tej ważnej kwestyi i proszę Boga ażeby oświecił wasze narady i przewodniczył waszym uchwałom. *(Ind. belge.)*

(Izba wyższa.)

Londyn, 1. lutego, wieczór. Przy rozpoczęciu debat nad adresem wystąpił lord *Clanricarde* w izbie wyższej gwałtownie przeciw „chwiejącemu się" systemowi rządowemu. Lord *Clarendon* bronił rządu. Oświadczył, że Rosya uznała egzystencyę Turcyi za konieczność europejską, a Anglia dała wiarę zapewnieniu, że miejsca święte są jedynym przedmiotem sporu. Dopiero od czasu zajęcia księztw naddunajskich miano powód przypisywać Rosyi dalsze zamiary. Francya postąpiła sobie w tej sprawie zupełnie otwarcie i rzetelnie; Francya równie jak Anglia znajdują się pod względem swej zewnętrznej polityki w obec wszystkich państw w zupełnem porozumieniu. Zdarzenie pod Synopą spowodowało Anglię i Francyę do energicznego działania i obydwa mocarstwa oczekują teraz, w jaki sposób Rosya odpowie na wypłyniecie floty. *(L. k. a.)*

Francya.

(Sprawozdanie ministra finansów.)

Paryż, 27. stycznia. „Monitor" ogłasza sprawozdanie ministra finansów Bineau o rezultatach roku finansowego 1853 i o stosunkach finansowych w ogóle. To sprawozdanie wypracowane z rozkazu Jego Mości Cesarza. Minister finansów powiada w niem, że rezultaty roku 1853 pod względem finansów równie jak i stosunki finansowe w ogóle są bardzo pomyślne. Lata 1852 i 1853 tak pamiętne w politycznej historyi Francyi, będą, jak p. Bineau twierdzi, także pamiętne w historyi finansów Francyi. W przeciągu tych dwóch lat przywrócił Cesarz równocześnie z porządkiem i powagą także majątek publiczny i prywatny. Niezaprowadzając nowych podatków i ciężarów dla kraju utrzymał Cesarz redukcyę podatku od soli i zmniejszył podatek gruntowy; bez zaciągnienia pożyczki przedsiębrał budowle publiczne za 150 milionów, chociaż te koszta można było nałożyć na przyszłość, która odnosić będzie korzyści. Miasto zaciągania pożyczek zmniejszył Jego Cesarska Mość za pomocą zmiany rent roczną prowizyę od długu państwa o $21^1/_2$ milionów. Wspomnienie tych wielkich rezultatów obudza nanowo głęboką wdzięczność Francyi dla Jego Cesarskiej Mości, który tak znacznie podniósł pomyślność i wielkość Cesarstwa. — Sprawozdanie robi ważną w obecnych stosunkach uwagę, że należące do państwa gotowe sumy w ilości 34 milionów i 157 milionów w papierach, które wkrótce zmienione być mogą na gotówkę, będą wielką pomocą w chwili kiedy ich państwo będzie potrzebowało. — W roku 1853 odnowiono prawie wszystkie monety francuzkie, tak iż Francya będzie miała najpiękniejszą monetę w całym świecie. Samej nowej monety miedzianej puszczono w obieg za pięć milionów.

(Projekt nowej ustawy naukowej.)

Paryż, 28. stycznia. Zaprojektowana nowa ustawa naukowa, którą już przedłożono radzie stanu, zbliża się znowu do systemu uniwersytetów, który-to system jak wiadomo przyznaje państwu większy wpływ na publiczne oświecenie aniżeli ustawa naukowa wotowana w roku 1850. Między innemi ma być dyrekcya szkół znowu zcentralizowana w szesnastu akademiach okręgowych. W organach kościelnej i legitymistycznej partyi odzywa się już opozycya przeciw temu projektowi. *(Zeit.)*

Włochy.

(Sprawy izby turyńskiej.)

Turyn, 25. stycznia. Na przedwczorajszem posiedzeniu wotował senat ustawy o zaprowadzeniu zmian w organizacyi gwardyi narodowej, tudzież względem odstąpienia starego arsenału w Nizza miastu na skład towarów, i wkońcu co do awansów w armii.

Tegoż dnia przedłożono Izbie drugiej projekta do ustaw względem postępowania w sprawach pensyi pobieranych przez osoby bawiące za granicą, względem reorganizacyi kredytu hypotekarnego i koncesyi na zbudowanie kolei żelaznej z Aqui na Stradella do Alessandria w kierunku granic księstw ościennych. *(A. B. W. Z.)*

(Memoryał o miejscach świętych. — Stan powietrza.)

„Journal des Debats" zawiera wiadomości z Rzymu z dnia 14. Wszelką uwagę zwracają tam na Wschód, a wewnętrzne kwestye są prawie zapomniane. Zapewniają, że rząd papieski kazał wypracować gruntowny memoryał o świętych miejscach, ażeby odpowiedzieć faktami na pewne historyczne twierdzenia kancelaryi Petersburskiej. Dwór Rzymski obawia się bowiem, ażeby ze sporu między Turcyą i Rosyą, jakkolwiekbądź ten spór wypadnie, nie wyniknęła nowa konfiskacya świętych miejsc w całości albo też w części na rzecz Greków, i chciałby wyjaśnieniem tej kwestyi zapobiedz ile możności nowej spoliacyi. Elaborat ten będzie najprzód zakomunikowany mocarstwom sprzymierzonym, poczem zapewne przez dzien-

nik „*Civita catolica*“ ogłoszony zostanie. — Podczas gdy we wszystkich częściach Europy panowała najostrzejsza zima, pokazywał termometr w Rzymie przeciętnie 12° nad zero; ale zato od 4. grudnia nastały ulewy podobne do oberwania się chmury. *(Zeit.)*

(Pierwszy bal dworski. — Modyfikacye ustawy o gwardyi narodowej.)

Turyn, 26. stycznia. Wczoraj odbył się pierwszy bal dworski, na którym się znajdowali ministrowie, obecni w Turynie posłowie zagraniczni, wielu deputowanych i senatorów, korpus oficerów załogi, gwardyi narodowej i t. d.

Wybór pana Brofferio do parlamentu uważają za demonstracyę przeciw rządowi.

Z przyjętych właśnie w senacie modyfikacyi ustawy gwardyi narodowej jest najwyższe to rozporządzenie, że uwolnienie od służby gwardyi narodowej ma się zaczynać nie w 55, jak dawniej, lecz już w 50tym roku życia.

Dzienniki Genueńskie utrzymują, że wkrótce odpłyną dwie fregaty do Bosforu. *(A. B. W. Z.)*

(Depesza telegraficzna.)

Turyn, 31. stycznia. Linia telegraficzna dla prywatnych korespondencyi z lombardzko-weneckiem królestwem, z Tryestem i w ogóle z austryacko-niemieckim związkiem telegraficznym otwarta zostanie dnia 10. lutego. *(L. k. a.)*

Dania.

(Depesza telegraficzna.)

Kopenhaga, 1. lutego. Dziś otworzoną została cała linia telegraficzna do Hamburga dla użytku publiczności. *(L. k. a.)*

Szwecya.

(Główne postanowienia szwedzko-norwegskiej deklaracyi względem neutralności.)

Dziennik „Post och Jurikes Tidningar“ zawiera główne postanowienia szwedzko-norwegskiego oświadczenia neutralności, które zgadza się zupełnie z duńskiem oświadczeniem neutralności. Dania wszakże zamyka tylko port Christiansöe dla handlowych, wojennych i transportowych okrętów mocarstw wojujących, gdy tymczasem rząd szwedzko-norwegski zamyka następujące porty wojenne tak dla wojennych jak i handlowych okrętów mocarstw pomienionych: port sztokholmski w obrębach twierdzy Waxholm, port Christiania w obrębach fortyfikacyi kaholmskich, port wewnętrzny norwegskich stacyi wojskowych pod Horten, porty pod Carlsten i Karlskrona w obrębach fortyfikacyi, i port Slitö na wyspie Gottland w obrębie bateryi pod Eneholmen. *(Abbld. W. Z.)*

Księztwa Naddunajskie.

(Ogłoszenie ministeryum finansów.)

Bukareszt, 7. (19.) stycznia. Ministeryum finansów czyni wiadomo na mocy ogłoszenia c. k. austryackiej ajencyi i jeneralnego konzulatu „że nowe cwancygiery, wybite w wielkości dawnych pół cwancygierów z cyfrą 20, zawierają również tyle śrebra jak dawne większe,“ ażeby więc tę monetę przyjmowano w całym kraju, mianowicie po 2 piastrów 10 par, jak dawne cwancygiery. Ktoby się poważył spekulować tą monetą niżej tej ceny, będzie karany według ustawy. *(W. Z.)*

(Wiadomości z widowiska wojny.)

Według doniesień dziennika „*Sieb. Bote*“ nazywa się wieś turecka — spalona przez Rosyan podczas przeprawy ich z Gałaczu dnia 12. b. m. przez Dunaj — właściwie Sakota (zaklyjo). Paropływ „Prut“ trzymał się dnia tego ciągle wybrzeży tureckich. Dalej donoszą pomienionemu dziennikowi z Bukaresztu z 16. b. m., że strzelano w wilię dnia tego ciągle z Ruszczuka do Dżurdżewa, lecz strzały te działowe nie wyrządziły miastu żadnej szkody. Dnia 14. b. m. przybyli nareszcie pierwsi handlarze pieszo — zwłaszcza że od 1. b. m. niepodobna było dla śnieżnej zamieci dostać się konno przez góry pograniczne — ze spędem blisko 800 sztuk nierogacizny z Gieborn ($2^1/_2$ stacyi od Krajowy) do Balkanu. Opuścili oni jeszcze 9. i 10. b. m. siedziby swoje i przynieśli tę wiadomość, że wszystkie oddziały tureckie wysłane z Kalafatu na podjazdy cofnęły się już do okopów pod Kalafatem.

W Krajowej stać ma teraz tylko do 400 żołnierzy rosyjskich. Wszystkie bowiem wojska wyruszyły ku Kalafatowi, a że prowadzą z sobą działa ciężkiego kalibru, przeto sądzą powszechnie, że wkrótce już uderzą Rosyanie na szańce tureckie pod Kalafatem.

Z nad Dunaju donoszą z 23. stycznia do powsz. augsburgskiej gazety: „Najwięcej ze wszystkich wojsk tureckich ucierpiała brygada egipska w potyczce pod Cetate dnia 6. b. m. Dowodzący Basza egipski długo niechciał ustąpić z bojowiska bez zabrania wprzód rannych żołnierzy. Zmusili go jednak do tego nie Rosyanie, lecz sami Arnauci popłochem i ucieczką swoją. Dzielny Basza nalegał też 7go znów na to, ażeby wysłano oddział wojskowy do wsi przez Rosyan niezajętej, i dano pomoc rannym. Sam nawet Omer Basza oburzył się na to płochliwe cofnięcie się, nazywając je nietylko tchórzostwem lecz i występkiem przeciw wszelkim uczuciom ludzkości. Wyrok podobny jest wielką dlań zaletą. Jak wiadomo, cofnęli się i Rosyanie z Cetate uwiozłszy rannych swoich z bojowiska do Radowanu, a po umieszczeniu ich w szpitalach zajęli 8go znów to stanowisko. Przyznać zresztą potrzeba, że w widdyńsko-kalafackiej armii tureckiej panuje jak najlepszy duch wojskowy. Oficerowie wszakże egipscy, których stopnie wojskowe i wyszczególnienia pochodzą jeszcze z pod Nisib, gdzie pod wodzą Ibrahima Baszy zniszczyli całą prawie armię turecką, nie mają wielkiego pociągu do teraźniejszych swych przyjaciół. Są pomiędzy nimi i tacy, którzy plany, rozmowy, a przedewszystkiem nie muzułmańskie postępowanie renegatów potępiają i widocznie lekceważą. W Kalafacie okazał się od kilku dni brak paszy dla koni, dostarczanej potąd od włościan z wsi pobliskich, a zajętych teraz przez Rosyan. A że zapasy w Widdynie nie mogą być uszczuplone, przeto poruczono dostawę paszy subarendatorowi w Sofii. Jest-to ten sam, którego faktor otrzymał bastonade zato, że w jednej kawiarni rozpowiadał, jakoby Turków ostatniemi dniami tęgo pobito. Basza inspekcyjny odbywa teraz codziennie przegląd straży przednich; niedawno zaś lustrował wojska sam naczelny wódz turecki. Szańce, a między temi niektóre z wielkim pospiechem wzniesione, nie wszędzie tworzą całość obronną; niektóre są za daleko naprzód wysunięte, i wyglądają jakby okopy obożne. Sądzą więc, że atak na Kalafat będzie oraz hasłem do rozpoczęcia walnej bitwy. Patrole tureckie zachodzą aż ku brodowi na rzece Dzibra Palanka, gdzie jak wiadomo stoi lewe skrzydło wojsk rosyjskich. Basza dowodzący zamierza, jak się zdaje, uderzyć na Rosyan w tym kierunku. Łącznie aż do 14. nie przyszło w małej Wołoszczyznie oprócz utarczki z 6go do żadnej znaczniejszej potyczki. Rosyanie zawsze jeszcze trzymają się odpornie. Listy z Bukaresztu z 12go stycznia nie wspominają bynajmniej o odjeździe księcia Gorczakowa do Radowanu. U czterech brodów lewego (wołoskiego) brzegu Dunaju stoją pontony w pogotowiu, a mianowicie pod Reni, Kalaraszem poniżej Dżurdżewa, tudzież między Sziul i Alutą. Rosyjska flotyla na Dunaju płynąc pod wodę zniszczyła po części tureckie bateryе nadbrzeżne między Izakczą i Maczynem. O większych w tamtej okolicy operacyach wojennych wiadomo tylko z pogłosek.“ *(Abbld. W. Z.)*

— Lloyd Wiédeński z d. 1. lutego pisze: Z Widdynia donoszą pod dniem 24., że według nadesłanych tam wiadomości każe Omer Basza swej głównej sile, rozstawionej w drugiej linii pod Szumlą posuwać się naprzód; wnoszą przeto powszechnie, że Omer Basza stosownie do otrzymanej instrukcyi z Konstantynopola, nie będzie się dłużej ociągać „z odebraniem Księstw Naddunajskich, chociaż wié, że armia jego do takiego zamiaru niezupełnie jest dostateczna. W Widdynie i Kalafacie zaszły między egipskimi oficerami i renegatami znaczne zatargi. Wielu Egipcyan oświadczyło, że z zajmującymi najwyższe posady renegatami nie będą dalej służyć.

— Według najnowszych wiadomości z Orsowy z 28. p. m. przejeżdżał tamtędy z największym pośpiechem ces. rosyjski jenerał Schilder i udał się natychmiast do rosyskiej głównej kwatery. Jak powszechnie głoszą, nastąpią za przybyciem tego jenerała ważne zmiany w dotychczasowych dyspozycyach armii rosyjskiej. Jenerał Schilder jest odznaczającym się wojownikiem i ulubieńcem księcia Paszkiewicza, i był zawsze przy jego boku.

— Według wiadomości z Bukaresztu z 22. próbowali Turcy także 19. i 20. pod Turtukaj i Sylistryą przejść przez Dunaj, zapewne w zamiarze rekognoskowania. Na obu miejscach i w obu dniach przyszło do potyczki, w której tureckie wojsko trzymało się tylko aż do nadejścia posiłków rosyjskich, poczem się znowu na tamten brzeg cofnęło.

Z Belgradu donoszą pod dniem 26., że książę Alexander zamyśla przesłać do c. k. austryackiego gabinetu zapytanie w sprawie ogłoszenia firmanów, przez które ma być uchylony protektorat rosyjski. Zdaje się, że w związku z tem zostaje poselstwo senatora Jankowich do Wiédnia.

Z Jass donoszą pod dniem 23. o przybyciu ces. ros. jenerała hrabi Sacken (nie jest to ten jenerał-adjutant hrabia Osten-Sacken, który się w Bessarabii znajduje). W Multanach panuje najgłębszy spokój. Gdyby nie ustawiczne pochody wojska, niby tam nie przypominało wojny.

Turcya.

(Nota wysokiej Porty do ces. austr. internuncyusza.)

Nota wysokiej Porty nr. 39 do ces. internuncyatury dd. 26go Rebi-Elevvel 1270 (27. grudnia 1853). Wysoka Porta przekonawszy się ze względu na niedostatek zboża w Europie, ze z ogłoszonych przez nią rozporządzeń, podanych niedawno okólnikiem do wiadomości legacyi zagranicznych względem wywozu zboża z państw otomańskich, musiałaby wyniknąć wzmagająca się potrzeba dla mieszkańców europejskich, postanowiła przy swojej wysokiej troskliwości o wszystkie państwa i ludy, zmodyfikować namienione rozporządzenia i pospiesza dać w tej mierze następujące objaśnienia:

Cerealia z prowincyi Widdin, Sylistrya, Skutari, w Albanii, Bośnii, Hercegowinie i Trebizondzie będą użyte na utrzymanie otomańskiego wojska w Europie i Azyi; pochodzące zaś z prowincyi Adryanopola, równie jak z objętych w tej prowincyi Sanczaków i z należących do nich placów ładunkowych, są przeznaczone dla armii zgromadzającej się w tych okolicach, równie jak dla ludności Konstantynopola. Będzie wyznaczony termin aż do przyszłego stycznia, w ciągu którego każdy, kto posiada kontrakty zawarte z włościanami przed tym terminem, ma je przedłożyć rządowi, ażeby je do rejestru wciągnięto. Z wyjątkiem takich cerealiów, jak w ogóle tych, względem których dawniejsze istnieją kontrakty, zakazano jest aż do nowych zbiorów przedawać za granicę zboże, pochodzące z namienionych prowincyi lub Sanczaków, tudzież z objętych w nich okręgów i placów ładunkowych. Co się tyczy reszty cerealiów, to jest proweniencyi zaazyatyckich prowincyi Rumelii i Arabii, równie jak z tamtejszych placów ładunkowych, wolno je według istniejących przepisów wywozić.

W tym duchu będą wydane instrukcye do wszystkich władz miejscowych, a zawiadamiając o tem także legacye zagraniczne, mam zaszczyt przesłać je Waszej Ezcel. do wiadomości. *(Tr. Z.)*

(Rozruch w Valona.)

W Valona na wybrzeżu Albanii powstał dnia 26. stycznia rozruch; wzburzony lud chciał zatrzymać przemocą kilka neapolitańskich okrętów ładownych zbożem, a Mudir niemiał dostatecznych środków do zapobieżenia niepokojom, które jednak za pomocą skutecznego pośrednictwa c. k. ajenta konzularnego zostały przytłumione. *(Lit. kor. austr.)*

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, środa, wieczór. *Izba niższa* zajmowała się porządkiem spraw swoich. Przy końcu wczorajszej debaty oświadczyli lordowie Aberdeen i Russel formalnie, że książę Albert niemieszał się w politykę zagraniczną. Powiedzieli następnie, że lord Palmerston rezygnował dla nieporozumienia, a po usunięciu go wstąpił znowu do gabinetu.

Londyn, czwartek, wieczór. *W izbie wyższej* odpowiedział lord *Clarendon* na interpelacyę lorda Lyndhurst, czyli pierwotną notę Wiedeńską przesłano pierwej Rosyi niż Turcyi, że projekt ułożyła Francya, Anglia zaś poczyniła w nim w interesie Turcyi w kilku miejscach poprawki. W tej formie przesłano notę równocześnie obydwom dworom. *Izba niższa zajmowała* się sprawami finansowemi. — Przybyła poczta zachodnio-indyjska z doniesieniem, że cholera ustaje na wyspie St. Thomas. Poczta amerykańska donosi, że zapędy rabusiów w Kalifornii przytłumiono. — Pan Brunnow otrzymał depeszę z Petersburga.

Paryż, 3. lutego. *Ces. rosyjski poseł pan Kisselew opuści jeszcze dzisiaj Paryż.* *(L. k. a.)*

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 4. lutego.

PP. Hausner Otto, z Brodów. — Jaruntowscy Jan i Antoni, z Bursztyna. — Wolski Ignacy, z Mikuliniec. — Płocki Józef, z Jawczego. — Rylski Henryk, z Dłużniowa.

Dnia 5. lutego.

Hr. Starzeński Józef, z Tarnopola. — Hr. Starzeński Leopold, z Mogielnicy. — PP. Leitner Henryk, c. k. radca finans., z Brzeżan. — Czajkowski Hipolit, z Sarnik. — Obertyński Leopold, z Stronibab. — Turczyński Jan, z Żółkwi. — Barański Karol, z Chłopczyc. — Malczewski Stanisław, z Czernik.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 4. lutego.

Baron Hagen Gustaw, do Wielkich-ocz. — PP. Zwolski Julian, do Bryńca-Zagórnego. — Drzewiecki Józef, do Czortkowa. — Niesiołowski Wiktor, do Przemyśla. — Rittner Henryk, c. k. porucznik od inżynierów, do Krakowa.

Dnia 5. lutego.

Hr. Zeleński, do Tarnowa. — PP. Netrebski Fabian, c. k. inżyn. porucz. do Krakowa. — Garapich Eliasz, do Zagórza.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 1. lutego.)

Metal. austr. 5% $69\frac{3}{8}$; $4\frac{1}{2}$ 61. Akcye bank. 1167. Sardyńskie —. Hiszpańskie $35\frac{3}{4}$. 3% Wiedeń. $93\frac{5}{8}$. Losy z r. 1834 —. 1839 r. —.

(Kurs giełdy berlińskiej z 2. lutego.)

Dobrowolna pożyczka 5% 99 p. $4\frac{1}{2}$% z r. 1850 $98\frac{3}{4}$. $4\frac{1}{2}$% z r. 1852 $98\frac{3}{4}$. 4% z r. 1853 97 p. Obligacye długu państwa $88\frac{3}{4}$. Akcye bank. 109 l. Pol. listy zastawne nowe 92; Pol. 500 l. —; 300 l. —. Frydrychsdory $13\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. $8\frac{1}{2}$. Austr. 5% met. 70 Austr. banknoty $79\frac{11}{12}$.

Kurs lwowski.

Dnia 4—5. lutego.

		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	m. k.	5	50	5	53
Dukat cesarski	„ „	5	53	5	56
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	12	10	14
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	$58\frac{1}{2}$	1	$59\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	51	1	53
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	28	1	29.
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	90	9	90	23

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 5. lutego 1854.

		złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	m. k.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	—	—
Dawano „ „ za 100	„ „	—	—
Żądano „ „ za 100	„ „	—	—

(Kurs wiedeński i wekslowy z 4. lutego 1853.)

Obligacye długu państwa 5% $89\frac{1}{4}$; $4\frac{1}{2}$% $78\frac{1}{7}$; 4% —; 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losy z r. 1834 —; z r. 1839 $132\frac{1}{4}$. Wiéd. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1290. Akcye kolei półn. 2260. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 625. Lloyd 585. Galic. l. z. w Wiédniu —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. $482\frac{1}{2}$ złr.

Amsterdam l. 2. m. 108. Augsburg $127\frac{1}{4}$ 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt $127\frac{1}{4}$ p. 2. m. Hamburg $94\frac{3}{4}$ l. 2. m. Liwurna $123\frac{1}{2}$ p. 2. m. Londyn 12.26. l. 3. m. Medyolan $123\frac{7}{8}$ Marsylia —. l. Paryż 150 l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. 32 Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —. Pożyczka z roku 1852 —. Oblig. indemn. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiéd. d. 3. lutego o pół do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio $31\frac{5}{8}$. Ces. dukatów obrączkowych agio $31\frac{1}{8}$. Ros. imperyały 10.10. Srebra agio $25\frac{1}{4}$ gotówką.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 4. i 5. lutego.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	" ''' ''''				
6 god. zrana	27 9 8	— 2°	0°	zachodni₀	pochm.
2 god. pop.	27 10 7	0°	— 2°	„	„
10 god. wie.	28 1 1	— 2°		„	„
6 god. zran.	28 1 2	— 4°	— 0,5°	połud.-wsch.₀	pogoda.
2 god. pop.	28 0 6	— 0,5°	— 4°	„	„
10 god. wie.	27 10 6	— 3°		zachodni₀	„

T E A T R.

Dziś: Opera niem.: **„Die Musketiere der Königin.“**

K R O N I K A.

Dnia 28. stycznia odbył się w c. k. sali ceremonialnej w Wiédniu pierwszy tegoroczny bal dworski, na który oprócz wszystkich władz cywilnych i wojskowych, zaproszony był cały korpus dyplomatyczny i szlachta wstęp do dworu mająca. Jego Mość Cesarz z całą obecną teraz w Wiédniu familią cesarską był na balu od 9. do 12. godziny.

— W roku upłynionym było w Warszawie zakładów naukowych pod zarządem Warszawskiego okręgu naukowego zostających: męzkich gimnazyów 2, instytut szlachecki 1, szkół powiatowych 6, szkół elementarnych rządowych 13, rzemieślniczo-niedzielnych 6, szkół elementarnych żydowskich 5; prywatnych: wyższych 6, elementarnych 10; specyalnych: szkoła sztuk pięknych 1, szkoła rabinów 1; żeńskich: szkół elementarnych rządowych 7, szkoła elementarna żydowska 1; prywatnych: wyższych 19, elementarnych 43, obojga płci rządowych 1. W ogóle wszystkich zakładów naukowych 122. — Nauczycieli rządowych było: w gimnazyach 42, w instytucie szlacheckim 30, w szkołach powiatowych 57, w szkołach elementarnych 20, w szkołach rzemieślniczo-niedzielnych 23, w szkołach elementarnych żydowskich 10, w zakładach specyalnych 33; nauczycieli prywatnych: guwernerów wyższych 4, guwernantek takichże 4, guwernerów niższych 24, guwernantek takichże 36; nauczycieli początkowych 21, nauczycielek takichże 36, nauczycieli talentów 30, nauczycielek talentów 20, w ogóle 390. — Uczęszczało do szkół męzkich uczniów, w gimnazyach 802, w instytucie szlacheckim 215, w szkołach powiatowych 880, w szkołach elementarnych 2616, w szkołach rzemieślniczo-niedzielnych 1767, w szkołach elementarnych żydowskich 318, w szkole sztuk pięknych 93, w szkole rabinów 134, w szkołach prywatnych 769; do szkół żeńskich uczęszczało: w szkołach elementarnych rządowych 552, w szkołach żydowskich 133, w szkołach prywatnych 2,285; w ogóle uczących się było 10.584. Nadto do okręgu naukowego Warszawskiego należą następujące zakłady: biblioteka rządowa, gabinet zoologiczny, gabinet mineralogiczny, gabinet odlewów gipsowych, gabinet fizyczny, gabinet modeli architektonicznych i mechanicznych i obserwatoryum astronomiczne.

— Na ostatniem posiedzeniu „Society of Arts“ w Londynie oznajmił jeden z członków, że wszystkie żagle okrętu „Great Republic“, zajmujące przestrzeń 28 000 mil kwadratowych szyte były zapomocą maszyny i że pracę tę ukończono w przeciągu dni sześciu. Ta sama praca zapomocą rąk ludzkich wymagałaby według obliczenia przynajmniej 1200 dni.

— Ces. ros. rząd oświadczył przy sposobności szczególnego wypadku, że pomada należy do tych przedmiotów, które według art. XX. konwencyi pocztowej zawartej roku 1843 między Austryą i Rosyą wyłączone są od transportu pocztą w cesarstwie rosyjskiem, zaczem też podlegają konfiskacie ze strony ces. ros. administracyi pocztowej.

C. k. urzęda pocztowe mają więc zachować się według tego i podobnych przesełek do Rosyi wcale nieprzyjmować; przewozowe zaś takie przesełki zwrócone być mają z odpowiedną uwagą do miejsca, zkąd je nadesłano.

Jutro na dochód Szpitaliku małych Dzieci pod opieką JO. księżny Sapieżyny, Bal w sali redutowéj.

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.